

HLM 20

Retningsvalgdokumenter

HØYRES LANDSMØTE 2020

Kjære medlem,

Programkomiteen vil i år involvere organisasjonen tidligere i programarbeidet enn det som har vært gjort før. Vi legger derfor frem disse tre retningsvalgdokumentene til Høyres landsmøte 2020. Hensikten vår er å skape en mer inkluderende prosess som involverer hele partiorganisasjonen. Vi ønsker forslag, debatt og alle gode ideer som gjør Norge enda bedre velkommen!

Selv om det er mange temaer vi kunne ha diskutert, ønsker vi at partiets landsmøte i mars gir oss tilbakemelding på konkrete retninger vi bør følge innenfor temaene:

- Klima
- Hva skal vi leve av?
- Muligheter for alle

De tre temaene vi har valgt ut er saker som blir viktige for landet i årene som kommer. Høyre bør også utvikle og tydeliggjøre politikken fremover på disse saksområdene. Dokumentet og kulepunktene er skrevet overordnet med vilje, fordi intensjonen er å konkludere på noen retningsgivende prinsipper som programkomiteen skal ta med seg i det videre arbeidet. De detaljerte forslagene og enkeltsakene vil vi diskutere når programmet legges frem i sin helhet høsten 2020.

På landsmøtet i mars 2020 vil det være mulig å fremme endringsforslag til dokumentene. Redaksjonskomiteen vil innstille på dem i henhold til forretningsorden for landsmøtet. Se mer informasjon om hvordan man sender inn endringsforslag i informasjon fra Høyres Hovedorganisasjon. Frist for endringsforslag er torsdag 5.mars klokken 12:00.

For Høyre vil det være viktig å ha tydelige svar på andre områder, som skole, forsvar, samferdsel og helse, og andre viktige saker. Men nå inviterer vi dere til å gi programkomiteen tilbakemeldinger om hvilken vei vi skal gå i utformingen av programmet, innen disse tre saksfeltene. Alle de andre sakene vil vi ha rikelig med tid til å diskutere i den videre programprosessen som skal vare frem mot landsmøtet i 2021.

Vi gleder oss til å se deg på landsmøtet, og håper du vil ta del i debatten om hvilket Norge vi skal ha i fremtiden.

Hilsen

Programkomiteen ved:

Linda, Henrik, Odd Emil, Margret, Vetle, Tom Georg, Heidi, Tone, Aase Marthe, Sandra, Mahmoud, Anne Berit og Lars

Sekretariatet ved:

Gaute, Svein og Andrea

Økologisk bærekraft

Kutt utslippene, ikke utviklingen

Norge har gjennom Paris-avtalen forpliktet seg til å kutte 40 % av klimagassutslippene innen 2030. Det krever sterk innsats og stor omstilling på kort tid.

Det grønne skiftet er allerede godt i gang. Høyre har tatt nødvendige grep for at vi skal nå målene vi har forpliktet oss til. Men for å nå FNs bærekraftsmål må vi ha enda større klimapolitiske ambisjoner. Derfor vil vi vurdere nye tiltak for å kutte i klimagassutslippene.

For Høyre har det i klimapolitikken alltid vært viktig med reelle utslippskutt, fremfor symbolpolitikk. Slik vil det også være i tiden som kommer, da det haster med å kutte utslippene. Klimapolitikken må derfor sørge for kutt der det er mest effektivt, samtidig som den gjør det lett for bedrifter og næringsliv å skape grønn vekst.

Elektrifisering av samfunnet krever mer energi

Vi er i gang med en storstilt elektrifisering av det norske samfunnet. Innen 2025 skal alle nye biler gå på strøm, i likhet med alle bilferger. Innen relativt kort tid kommer flere typer ferger til å benytte strøm fremfor fossilt drivstoff, og i løpet av dette tiåret kommer de første kommersielle el-flyene. Equinor har også lansert ambisiøse planer om elektrifisering av deler av sokkelen.

Energien som trengs for å drive dette, kommer i tillegg til den energien folk, husholdninger, bedrifter og annen industri allerede bruker i dag.

Ifølge Statnett er en fullelektrifisering av samfunnet innen rekkevidde. Men det krever også utbygging av og tilgang på kraftressurser i en annen skala enn i dag. Norsk natur gir svært gode forutsetninger for utbygging av fornybar kraft. Disse forutsetningene bør utnyttes slik at industrien har tilgang på nødvendig energi for å elektrifisere, og slik at vi kan produsere den kraften vi trenger for å nå klimamålene våre. Billig strøm har lenge vært et konkurransefortrinn for norsk industri, og det kommer alle husholdninger til gode. Forutsetningen for fortsatt billig strøm er at vi fortsatt har stor tilgang på kraft, også i en tid der flere sektorer vil være avhengige av fornybar kraft.

For at vi skal nå klimamålene våre, er det en forutsetning at kraften vi bruker i elektrifiseringen av samfunnet er fornybar. Derfor bør utbygging av fornybar kraft gjøres i de områdene med best forutsetninger for effektiv produksjon. Dette kan komme i konflikt med naturvern, og avveininger må tas på bakgrunn av forutsetningene i det aktuelle området. I enkelte tilfeller kan det likevel være at behovet for mer fornybar energi veier tyngst.

Internasjonalt klimaarbeid

Klimakrisen stopper ikke ved Svinesund. Norge har et stort internasjonalt klimaengasjement med mål om å få ned globale utslipp. Høyre har vært, og kommer fortsatt til å være, en pådriver for sterkt norsk engasjement.

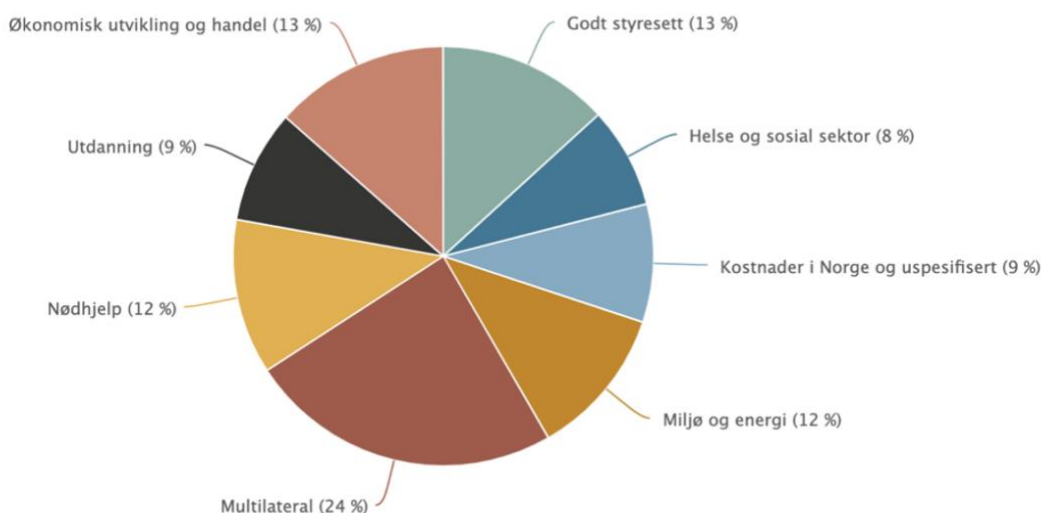
Ifølge FN vil verdens befolkning øke med over to milliarder mennesker innen 2050. Ni land vil stå for halvparten av denne befolkningsveksten, og åtte av disse er utviklingsland. For disse landene er det viktig å forbedre levestandarden til egen befolkning. Utbygging av og tilgang på energi er avgjørende i arbeidet med å løfte folk ut av fattigdom. For mange av disse landene vil det mest relevante være å få tilgang til store mengder billig energi. Den energien vil ofte kunne komme fra kull, fordi det er en billig og lett tilgjengelig energikilde.

Det er i vår felles globale interesse at industrialisering og fattigdomsløft skjer ved hjelp av ren, grønn energi. Norge bidrar i dag med 1 % av BNP til bistand og utviklingshjelp, som i budsjettet for 2020 er på 39 milliarder kroner. Av disse er rundt seks milliarder satt av til ulike klimatiltak. Den globale overbefolkningen tærer på klima og ressurser. Jo flere mennesker, jo større behov for energi, mat og infrastruktur. Jenters utdanning er tett knyttet til klimatiltakene i bistandsbudsjettet. Kvinner i utviklingsland med skolegang blir mer selvstendige, kommer lettere i jobb og får langt færre barn enn kvinner uten utdanning. Klimakampen er vårt felles ansvar, det må også vises i bistandsbudsjettet.

Ettersom Norge sitter på stor kompetanse innen teknologiske løsninger for effektiv utbygging av fornybar energi, mener Høyre at Norge i enda større grad skal rette bistandspengene inn mot å hjelpe fattige land med utbygging av slik energi, og generell klimatilpasning.

Dersom en større del av bistandsbudsjettet settes av til klimatiltak, betyr det at de pengene må tas fra andre deler av budsjettet. Det betyr at områder som vi har prioritert på bistandsfeltet i regjering kan måtte prioriteres ned. Dermed blir dette en diskusjon om hva man mener er viktigst å prioritere – eller hva man mener har størst effekt i det store bildet.

For å forstå hvor pengene eventuelt skal komme fra, kan denne oversikten fra Norad over norsk bistand fordelt på sektor i 2018 være nyttig:

Norsk bistand i 2018 fordelt på sektor
Totalt 34 634,9 millioner kroner

Skogplanting for klima

Fangst og lagring av CO₂ er viktig for å få ned globale utslipp. Den enkleste og billigste måten vi kan gjøre det på i dag, er ved å plante mange flere trær. I tillegg til klimagevinsten, er dette også et tiltak som er bra for skognæringen. Trær har ulik grad av CO₂-opptak. Dersom skogplanting som klimatiltak skal være mest effektivt, betyr det at tresorter som tar opp mye CO₂ bør prioriteres. Samtidig er det en forutsetning at tresorten tåler det lokale klimaet.

Effektiv planting av klimaskog kan komme i konflikt med naturmangfoldloven dersom de best egnede trærne ikke vokser naturlig i området fra før. Derfor bør naturmangfoldloven endres, slik at det blir enklere å plante trær med høyt CO₂-opptak i områder som egner seg for det.

Retningsvalg

- Av hensyn til fremtidens behov for fornybar energi, bør kraftutbygging prioriteres som en viktig del av Norges bidrag i klimakampen.
- Innenfor rammen av norsk bistand bør en betydelig større andel prioriteres til utbygging av fornybar energi og andre klimatiltak i utviklingsland. Dette vil være på bekostning av andre områder som vi i dag bruker bistandspenger på.
- Treplanting er et effektivt klimatiltak. Høyre bør derfor gå inn for at naturmangfoldloven endres, slik at det blir mulig å plante trær med høyt CO₂-opptak i områder der dette egner seg.

Økonomisk bærekraft

Hva skal vi leve av?

Næringslivet finansierer blant annet skolene, sykehjemmene og veiene våre. Næringslivet er ryggraden i norsk velferd.

Små, mellomstore og store bedrifter skaper arbeidsplasser over hele landet. Høyre ønsker at enda flere skal kunne starte sin egen bedrift, og at flere bedrifter skal kunne vokse. Det vil skape arbeidsplasser og inntekter til å opprettholde den gode velferden vi har i Norge.

Næringslivet står overfor store forandringer i årene som kommer. Høyre vil være næringslivets ja-parti som legger til rette for å møte fremtidens utfordringer og muligheter. Det skal være lett for bedrifter å skape arbeidsplasser og verdier i hele landet.

Bedrifter skal få vokse – i hele landet

Høyre er partiet for gründere: de som kan og vil skape arbeidsplasser. I regjering har Høyre forenklet regler og kuttet byråkrati, og spart bedriftene for 15 milliarder kroner. Dette er penger bedriftene kan investere i mer verdiskaping og flere jobber. Men dette er ikke nok, det er viktig å fortsette forenklingen.

Næringslivet generelt trenger gode rammebetingelser for å kunne vokse. Høyre fører en aktiv og tilretteleggende næringspolitikk, hvor vi satser på forskning, samferdsel, vekstfremmende skatteletter og gode virkemidler.

Likevel opplever flere bedrifter fremdeles at byråkratiet kan være til hinder for vekst. Høyre vil derfor ta nye initiativer til forenklinger og avbyråkratisering.

Mindre bedrifter er mer utsatte for statlige krav. De har færre ressurser enn de store bedriftene til å sette seg inn i og etterkomme de kravene de pålegges.

Høyre foreslår en forenklingsreform. I et samarbeid med bedriftene vil vi gjennomgå eksisterende regelverk og fjerne unødvendige reguleringer. Vi vil også ha et eget «forenklingspanel» etter dansk modell. Hensikten er at bedrifter, enkeltpersoner og organisasjoner kan sende inn forslag til regler, rapporteringskrav og reguleringer de mener bør fjernes eller endres. Disse skal vurderes av panelet, sammensatt av blant annet representanter fra små- og mellomstore bedrifter og partene i arbeidslivet.

I tillegg til avbyråkratisering er ressurstilgang viktig for at flere bedrifter skal kunne etableres og vokse. Dersom vi skal opprettholde bosetting i hele landet, må også arbeidsplasser kunne skapes i hele landet. Norge er et langstrakt land med stor tilgang på naturressurser. Lokale myndigheter må vurdere hvordan naturressursene kan utnyttes mest mulig effektivt, og samtidig balansere hensynet til naturen. For at samarbeidet med næringsaktører skal ha den nødvendige legitimiteten i befolkningen, er det viktig at lokalsamfunnet lyttes til og får noe igjen for næringsaktiviteten.

Fremtidens næringsliv

Næringslivet trenger forutsigbarhet og gode rammevilkår for at bedriftene skal kunne vokse. Gode veier å frakte varene på, kompetanse hos de ansatte, et konkurransedyktig skattenivå samt tilgang på investeringsmidler er viktig for bedriftenes evne til verdiskaping.

Ny teknologi skaper muligheter, men også utfordringer. Høyre vil legge til rette for at bedriftene våre er i god stand til å møte disse utfordringene. Dette gjør vi gjennom å sikre forutsigbarhet, og ved å legge til rette for at næringslivet omstiller seg.

Norge har gode forutsetninger for å utvikle og ta i bruk kunstig intelligens på alle samfunnsområder. Vi har en digitalt moden befolkning, et teknologisk avansert næringsliv, en digitalisert offentlig sektor, en etisk og menneskevennlig tilnærming til ny teknologi, og tilgang på unike datasett av høy kvalitet.

Retningsvalg

- Høyre foreslår en forenklingsreform. I et samarbeid med bedriftene vil vi gjennomgå eksisterende regelverk og fjerne unødvendige reguleringer. Vi vil også etablere et forenklingspanel etter dansk modell.
- Høyre skal føre en aktiv og tilretteleggende næringspolitikk for å bistå i omstillingen av næringslivet. Dette skal skje gjennom målrettet satsing og sterkere vekt på forskning, samferdsel, vekstfremmende skatteletter og et virkemiddelapparat som gir grunnlag for vekst. Høyre skal ikke definere vinnernæringer, men vi skal fortsette å legge til rette for at forskjellige næringer kan vokse.
- Høyre vil omfavne mulighetene som kunstig intelligens gir på flere samfunnsområder, og prioritere utvikling av løsninger for dette. Målet skal være bedre tjenester på en rimeligere måte. Utdanning, forskning og det næringsrettede virkemiddelapparatet utpeker seg særlig som gode. Bruken av kunstig intelligens forutsetter at personvern er godt ivaretatt.
- Høyre mener det må legges bedre til rette for god utnyttelse av naturressursene i hele landet, på en måte som bidrar til arbeidsplasser, vekst og levende lokalsamfunn. Lokalsamfunnet må få sin del av denne verdiskapingen.

Sosial bærekraft

Muligheter for alle

Et samfunn med muligheter for alle er et samfunn der alle inkluderes og ingen faller fra. Det skal også være Høyres mål for Norge.

Skolen er den viktigste arenaen vi har for å skape muligheter for alle. En god skolegang gir alle elever, uavhengig av bakgrunn, muligheten til å skape en fremtid for seg og sine. I en verden i stadig endring, med ny teknologi, digitalisering og et arbeidsmarked som forandrer seg, må utdanningsinstitusjonene bidra til å løfte kompetansen også til dem som allerede er ferdig med skole og utdanning.

En skole med reelle muligheter

Alle barn, uavhengig av foreldrenes bakgrunn, har rett til en god utdanning. Det gjør dem i stand til å følge sine drømmer og utnytte sine evner. Ingenting er viktigere for sosial mobilitet og utjevning av forskjeller, enn en utdanning av høy kvalitet og med vekt på kunnskap, læring og mestring.

Vi vet at skolen eleven går på betyr mye for læringsutbyttet. Kvalitetsforskjellen mellom skolene er i noen tilfeller så stor at det kan utgjøre et helt skoleår i forskjell. For elevene som sliter mest med å følge med i undervisningen, kan dette ha alvorlige konsekvenser. Faktorer den enkelte selv ikke råder over blir dermed avgjørende for utdanningen man får.

Regjeringen har tatt flere initiativer for å løfte elever med dårlig læringsutbytte. Det er blant annet gitt tilbud om statlig støtte og veiledning. Spørsmålet er om dette er nok, eller om staten bør gripe inn midlertidig overfor kommuner som over tid har for dårlige skolerresultater, eller overfor enkeltskoler. Staten har en slik ordning for kommuner som ikke har orden i økonomien, den såkalte ROBEK-listen. Den innebærer redusert økonomisk handlefrihet for kommunen. Et slikt tiltak vil kunne bety svekket lokalt selvstyre. Spørsmålet er om det er opp til staten eller velgerne i den aktuelle kommune å gripe inn overfor skoleeier.

Et arbeidsmarked for alle

I dag står rundt 400.000 mennesker utenfor arbeidslivet. Spesielt urovekkende er utviklingen blant de unge. I perioden 2008-2017 doblet antallet unge uføre seg. Samtidig ser vi at det blir stadig vanskeligere for unge voksne uten formell kompetanse å komme seg inn i arbeidslivet.

Høyre i regjering gjør allerede mye for å få flere unge inn i utdanning eller jobb. Regjeringen har lansert 50 tiltak for at flere skal fullføre videregående, og gjennom samarbeid med bedrifter har mange som ellers ville havnet utenfor kommet inn i arbeidslivet. Likevel ser vi at det er behov for å vurdere flere tiltak som skal hjelpe unge som ikke fullfører videregående, slik at de unngår å havne utenfor arbeidslivet på permanent basis.

Mennesker kan havne utenfor selv om de har arbeidslyst, men på grunn av manglende skolelyst og lav formell kompetanse vil de slite med å få seg jobb. For bedriftene kan det være et krevende ansvar å tilby jobb til mennesker i en slik situasjon. Høyre ønsker å gjøre det enklere for bedrifter å gi disse en mulighet i arbeidslivet.

Høyre bør vurdere å åpne for at unge med lav eller ingen formell kompetanse skal kunne ansettes med lavere lønn eller med lønnstilskudd i en begrenset periode. Slik kan de skaffe seg nødvendig kompetanse, og få garanti om fast jobb dersom kravene oppfylles i løpet av den angitte perioden.

Det må alltid lønne seg å jobbe. Høyre mener arbeidslinjen er avgjørende. En stor og generøs velferdsstat krever høy deltakelse i arbeidsmarkedet. I enkelte situasjoner kan det for noen likevel være mer lønnsomt å leve på sosialytelser fremfor å jobbe. Dette gjelder spesielt mennesker som har rett på flere ytelser over tid. Når vi vet at det arbeidsfellesskapet man får på jobb har mye å si for

integrering og inkludering i lokalsamfunnet, er det spesielt uheldig at sosiale ytelser bidrar til å holde folk utenfor arbeidslivet.

En jobb å gå til gir fellesskap, inkludering og mestringsfølelse. Veien til god integrering går gjennom arbeidsmarkedet. Arbeidsplassen er også viktig for sosial og samfunnsmessig forståelse, samt at språkopplæringen blir bedre. Derfor bør arbeid være førsteprioritet for nyankomne, og den obligatoriske og nødvendige språkopplæringen bør skje i kombinasjon med arbeidsdeltakelse.

Alle skal inkluderes

Utviklingshemmede har et potensiale som i større grad kan realiseres gjennom/ved at flere får prøve seg i aktivitet og arbeid. I dag får mange denne muligheten gjennom VTA-ordningen (varig tilrettelagt arbeid). Dette er en god ordning, men Høyre vil gjøre den mer fleksibel og sikre at flere også kan prøve seg i ordinære virksomheter.

Mange av dem som i dag har en VTA-plass har potensiale til å få en stilling som ikke omfattes av denne ordningen. Vi mener det blir for statisk å kalle disse arbeidsplassene for 'varige', og at alle har et potensiale til å utvikle seg gjennom aktivitet. Derfor mener vi at VTA-ordningen bør endres til å hete «Tilrettelagt arbeid», med mulighet for å være både i vekstbedrift og/eller i ordinær virksomhet. Vi ønsker å fjerne ansvaret for VTA-O (Varig tilrettelagt i ordinær virksomhet) fra NAV, og gi vekstbedriftene større fleksibilitet til også å bruke disse plassene. Den enkelte kan få arbeid som er tilpasset, men skal ikke nødvendigvis bli værende i den samme stillingen gjennom hele arbeidslivet. God oppfølging er avgjørende for at utviklingshemmede skal kunne mestre stillingene sine. Derfor må vi se på hvordan denne oppfølgingen kan bli bedre, samtidig som vi finner fleksible aktivitetsløp. En mulighet er å overføre ansvaret fra NAV og gi det direkte til den aktuelle bedriften som tilbyr tilrettelagt arbeid.

Retningsvalg

- Ettersom skolen er avgjørende for å sikre at alle får de samme mulighetene, bør staten gripe inn overfor skoler som ikke presterer godt nok over tid, godkjenne skolens ressursbruk, og gi skoleeier oppfølging frem til skolen presterer på et faglig akseptabelt nivå.
- Fellesskapet som skapes på arbeidsplassen er avgjørende for inkludering, god integrering, og språkopplæring. For å bedre integreringen av nyankomne, bør språkopplæringen i større grad skje i kombinasjon med arbeidsdeltakelse.
- Et stort integreringsproblem er mennesker som har vært lenge i landet, men ikke kommer seg ut i arbeid eller tar del i storsamfunnet. For å bedre integreringen av denne gruppen, bør det offentlige kunne stille strengere krav til aktivitet og deltakelse i arbeidslivet.
- Det skal alltid lønne seg å jobbe. Derfor kan ikke summen av ytelser som gis over tid overstige forventet normal arbeidsinntekt.
- Alle som vil og kan bidra bør også få sjansen til det. Mennesker som av ulike grunner har hull i CV-en, nedsatt funksjonsevne eller lavere arbeidskapasitet, sitter på kompetanse som samfunnet bør ta i bruk. Derfor må arbeidet med inkluderingsdugnaden fortsette, og vi må finne nye modeller for å hele tiden sørge for at enda flere får bidra.
- Stadig flere unge mennesker havner utenfor arbeidslivet. Vi må derfor senke terskelen for å ansette personer uten formell kompetanse. Det bør vurderes om unge som ikke er altfor langt unna å oppfylle de nødvendige kompetansekravene, skal kunne ansettes med redusert lønn eller lønnstilskudd. Ved å gi dem en rimelig mulighet til å oppfylle kravene underveis, skal de tilbys fast jobb dersom de lykkes. En slik «innstegsstilling» kan være svært egnet for personer med mer arbeidslyst enn skolelyst.
- VTA- og VTA-O-ordningen bør endre navn til TA (tilrettelagt arbeid). Ordningen må bli mer fleksibel, slik at plassene benyttes til de menneskene de er ment for.

Sekretariatet

Gaute Kandal Hoel

Leder for programsekretariatet

☎ 472 96 885

✉ gaute.arvid.kandal.hoel@stortinget.no

Svein Flåtten

Programrådgiver

☎ 909 30 052

✉ svein.flatten@stortinget.no

Andrea Tviberg Frammarsvik

Kommunikasjonsansvarlig

☎ 900 64 601

✉ andrea.tviberg.frammarsvik@stortinget.no